

הרגלי השימוש של רופאים בישראל באמצעי מידע באינטרנט למטרות רפואיות / גלית סנה

תקציר

הנושא למחקר התעורר בעקבות ביקורים רבים בבית החולים והתבוננות מהצד על אופי עבודתם של הרופאים, דרך קבלת המטופלים היוצאים והנכנסים ללא הרף וחוסר הזמן הקיים בטיפול ומהצד השני ההכרות עם תחום המידע והתהיות האם בימינו, עם ההתפתחות העצומה של המידע הרפואי בעשור האחרון, מתקיים שימוש במידע מקוון בשירותי הרפואה בישראל ואם כן אז כיצד מתבצעת חלוקת הזמן בין העבודה האינטנסיבית של הרופאים לזמן להתעדכן על מחלתו של המטופל או האם קיימות דרכים חדשות לטיפול והאם ישנו רופא אחר המתמחה במחלות מסוג זה והיכן?, האם רופאים בארץ נוהגים להתעדכן באופן קבוע במידע חדש או בשאלות לגבי מצבו של מטופל. כמטופל, רוב התשובות לשאלות התקבלו מאתרי האינטרנט הרבים, המוצפים במידע רלוונטי, אתרים רשמיים אין סופיים, אתרים אישיים, קבוצות דיון, מאמרים ועוד. אך האם זהו תפקידו של המטופל? האם כל המטופלים כלל מסוגלים להגיע למידע זה, שלרוב כתוב בשפה זרה ומקצועית. חיפוש אחר מחקרים או מאמרים בנושא זה בארץ הניב מספר קטן מאוד של מאמרים ישנים וסקירות בודדות בבלוגים מקצועיים אשר נגעו בנושא בקצרה. לא ניתן היה לאמוד את אחוז הרופאים המשתמשים במאגרי מידע מקוונים למטרות רפואיות.

איסוף סקירת הספרות נעשתה רובה ככולה ממאמרים ומעבודות מחקר שנעשו בחו"ל.

נאספו כתובות דואר אלקטרוני של רופאים אשר פורסמו באתרי בתי החולים בארץ, והשאלונים נשלחו לרופאים בלבד מכ - 10 בתי חולים מכל אזורי הארץ. נשלחו כ - 400 שאלוני מחקר, הוחזרו כ-200 שאלונים שמתוכם 132 היו תקינים ונכנסו לניתוח התוצאות. אציין לחיוב את היענותם של הרופאים במילוי השאלונים והנכונות לסייע, בניגוד לציפיות שהעלו חשש כי יהיה קושי בקבלת מענה לשאלונים כשקבוצת הנסקרים הנם רופאים.

המטרה הייתה לבדוק את מידת השימוש של רופאים בארץ במידע מקוון, דרכי השימוש, הקשיים והמכשולים בדרך, מהם כלי המידע המועדפים, הערכה ופיקוח על מקורות מידע שונים ועוד.

עיקרי הממצאים העידו על שימוש גבוה במקורות מידע באופן תדיר ובאופן זהה למגמות בעולם, גם מחקרים שונים בעולם מייצגים לעיתים העדפה של מקור מידע אחד על פניו של מקור מידע אחר, אך באופן כללי אחוזי השימוש והנתונים זהים גם בארץ וגם בעולם.

במחקר מצאנו כמה ממצאים חשובים שעבורם הצטרכנו בהסבר נוסף למשמעות התוצאות מעבר לשאלות שכבר נסקרו ולתשובות שהתקבלו. הממצא הבולט ביותר היה חוסר הנכונות של הרופאים להשתמש במידען/ספרן לצורך מציאת מידע, גם כחלק אינטגרלי מעבודת הצוות

הרפואי וגם כמקור המהווה סיוע וחסכון בזמן. הקושי שנבע מתוך הממצאים היה בעצם הקושי להבין מהי התרבות הארגונית ומדוע ההבנה וההכרה בצורך של מידען כחלק תורם ומסייע אינה זהה להלך הרוח בעולם, מאמרים רבים בעולם מדגישים את משמעות תפקידו של הספרן הרפואי ועד כמה הוא מהווה חלק חשוב בעבודת הצוות הרפואית, כיצד הוא תורם לחיזוק כישוריו של הרופא בחיפוש במידע וכיצד הוא מהווה חלק בלתי נפרד מלימודי ההמשך של הרופאים בנוסף להאצלת סמכויותיו בעניין חיפוש המידע המקצועי לספרן הרפואי.

ממצא חשוב נוסף היה חוסר ההסכמה של הרופאים כי מחסור בזמן מהווה קושי עבורם, שוב, מרבית המחקרים בעולם מציבים קושי זה כאחת המגבלות המשמעותיות ביותר בחיפוש מידע, דווקא בישראל, בה ידוע כי חוסר בכוח אדם הוא גורם משמעותי ושרופאים לרוב קורסים תחת עומס העבודה המוטל עליהם, דווקא פה נמצא שרק כשליש מהנסקרים הסכימו כי מחסור בזמן מהווה קושי.

נמצא עוד כי להתייעצות עם קולגות אין משמעות כפי שהייתה בעבר, שם הופנו שאלות להתייעצות לעמיתים למקצוע, ניתן לראות כי שיתוף ידע בדרך זו כמעט שאינו קיים יותר.

מספר מערכת:

1212248

מספר מיון בספרייה:

025.0661 סנה.הר תשע"א